

บทที่ 1

บทนำ

ภายใต้แบบแผนการดำเนินชีวิตของแต่ละบุคคลแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อม บริบททางสังคมและวัฒนธรรมย่อยที่สังกัดอยู่ กลุ่มผู้รักเพศเดียวกันหรือเกย์ ก็เป็นกลุ่มวัฒนธรรมย่อยกลุ่มหนึ่งในสังคมซึ่งมีบรรทัดฐาน ความเชื่อ ค่านิยม ตลอดจนวิถีชีวิตอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่ม และการที่เกย์มีความพึงพอใจทางเพศ (sexual preference) แตกต่างจากคนส่วนใหญ่ในสังคมภายใต้โครงสร้างการแบ่งแยกเพศออกเป็น 2 เพศ คือ เพศชายกับเพศหญิงนั้น ได้ทำให้คนกลุ่มนี้กลายเป็น " ผู้เบี่ยงเบน " " วิปริต " " วิกลจริต " ฯลฯ พวกเขาเหล่านั้นต้องถูกประณามและต่อต้านในหลายลักษณะ เช่น ถูกรังเกียจเหยียดหยาม การเลียดการสมาคม ถูกวางเฉย หรือได้รับการเวทนาสงสารว่าผิดปกติ เป็นต้น (บงกชมาศ เอกเอี่ยม 2532 : 8) มุมมองในลักษณะดังกล่าวเป็นการมองบุคคลผู้รักเพศเดียวกันว่าเป็น " ปัญหาสังคม "

การมองบุคคลผู้รักเพศเดียวกันว่าเป็นปัญหาสังคมส่งผลถึงนโยบายและการศึกษาที่ต้องการบำบัดรักษาและดึงกลุ่มคนเหล่านั้นกลับสู่ภาวะปกติ หรือกลับมาเป็นบุคคลผู้รักต่างเพศ (heterosexual) ตามความคาดหวังของสังคม (social expectations) ตามกรอบการวิเคราะห์ของนักวิชาการบางกลุ่มที่มีอิทธิพลในการวินิจฉัย วิเคราะห์ หรือประทับตราบุคคลว่าเป็นคน " ผิดปกติ " อย่างนักจิตวิทยา หรือจิตแพทย์ ฯลฯ โดยนักวิชาการกลุ่มนี้ช่วงหนึ่งเคยมองเกย์หรือกลุ่มผู้รักเพศเดียวกันว่ามีปัญหาทางจิต ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องทำการบำบัดรักษา และมองว่าการรักษาทางจิตจะทำให้คนกลุ่มนี้กลับมาเป็นชายที่มีความรู้สึกรักเพศตรงข้ามหรือผู้รักต่างเพศได้ แต่ผลการศึกษาที่ผ่านมา กลับพบว่ากลุ่มผู้รักเพศเดียวกันกับผู้รักต่างเพศนั้นไม่มีความแตกต่างกันในเรื่องของสภาพทางจิตเลย (Hooker อ้างถึงใน Goode 1978) อย่างไรก็ตาม อิทธิพลจากมุมมองในลักษณะดังกล่าวก็ยังส่งผลถึงบุคคลผู้รักเพศเดียวกัน ตลอดจนงานทางวิชาการที่มุ่งศึกษาพวกเขาตามมุมมองของคนนอก อย่างการศึกษาของสมศรี เปี่ยมสมบูรณ์ (2529) เรื่อง " ปัญหารักร่วมเพศชาย : ศึกษาเฉพาะกรณีเกย์นักแสดงเมืองพัทยา " ที่มุ่งศึกษาถึงวิถีชีวิตของกลุ่มผู้รักเพศเดียวกันในแง่ของการดำเนินชีวิต สภาพความเป็นอยู่ ตลอดจนภูมิหลังของประชากรด้วยทฤษฎีทางจิตวิทยา กรรมพันธุ์ ฮอริโมน และสิ่งแวดล้อม หรือการศึกษาของเพ็ญมาศ กำเนิดโทน (2528) เรื่อง " การยอมรับของครูต่อนักเรียนเกย์ " ซึ่งเป็นการศึกษาที่เน้นถึงทัศนคติหรือการมองของบุคคลในสังคมที่มีต่อผู้รักเพศเดียวกัน ซึ่งมุมมองตามที่ได้กล่าวมามีผล

ต่อการประทับตราผู้ที่รักเพศเดียวกันมากกว่าจะเป็นการศึกษาจากจุดยืนตามสายตาของตัวผู้แสดงพฤติกรรมหรือตัวผู้รักเพศเดียวกันเอง หรือแม้กระทั่งในบทความทางวิชาการของณรงค์ศักดิ์ ตระละภฎ (2526 : 18) และอุษา จารุสวัสดิ์ (2530 : 40) ที่ศึกษาเรื่องของบุคคลผู้รักเพศเดียวกันด้วยทฤษฎีทางจิตวิทยา พบว่ามีสาเหตุมาจากการเลี้ยงดูในวัยเด็กจากครอบครัวที่พ่อแม่แสดงบทบาทไม่เหมาะสม เช่น พ่ออ่อนแอในขณะที่แม่แข็งแรงกว่าและเป็นผู้นำครอบครัว จนทำให้เด็กเกิดความสับสนในบทบาททางเพศ และไม่สามารถมีพัฒนาการไปถึงขั้นรักต่างเพศได้ เป็นต้น

อย่างไรก็ตามการศึกษาผู้รักเพศเดียวกันในปัจจุบันได้ให้ความสำคัญกับผู้ให้ข้อมูลในฐานะ " สิ่งศึกษา " มากกว่าผู้ทำการศึกษา โดยเฉพาะการศึกษาตามแนวปฏิสังสรรค์ สัญลักษณ์ที่มุ่งให้ความสนใจในการทำความเข้าใจปรากฏการณ์ รวมทั้งศึกษาเกี่ยวกับผู้คนที่กำลังมีการปฏิสังสรรค์กันภายใต้สถานการณ์ตามธรรมชาติที่เป็นอิสระปราศจากการเข้าไปแทรกแซงจากผู้ศึกษา โดยการศึกษาจะเน้นที่การทำ ความเข้าใจและวิเคราะห์สถานการณ์ทางสังคมจากจุดยืนของสมาชิกทางสังคม ซึ่งในที่นี้ก็คือเกย์หรือบุคคลผู้รักเพศเดียวกันว่ามีความรู้สึก ความคิด ความเชื่อ และค่านิยมอย่างไรในสถานการณ์หนึ่ง ๆ อย่างการศึกษาของบงกชมาศ เอกเยี่ยม (2532) เรื่อง " เกย์ : กระบวนการพัฒนาและอารมณ์เอกลักษณ์รักร่วมเพศ " ที่ใช้กรอบในการศึกษาตามที่ได้กล่าวมาข้างต้นศึกษาถึงกระบวนการพัฒนาและอารมณ์เอกลักษณ์ของเกย์พบว่า ในกระบวนการดังกล่าวเกย์จะต้องผ่านขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการเกิดความรู้สึกว่าตนแตกต่างจากผู้อื่น ขั้นตอนการแยกความรู้สึกและการกระทำออกจากเอกลักษณ์ ขั้นตอนการเปิดเผยตัว และขั้นตอนการยึดมั่นผูกพันต่อเอกลักษณ์ หรือการศึกษาของประภาพรรณ วงศาโรจน์ (2532) เรื่อง " กระบวนการพัฒนาเอกลักษณ์รักร่วมเพศในหมู่วัยรุ่น " และสมฤดี สงวนแก้ว (2546) เรื่อง " กระบวนการพัฒนาและอารมณ์เอกลักษณ์ ' เกเทย ' ในสังคมมุสลิม " ก็พบขั้นตอนของการพัฒนาเอกลักษณ์ในลักษณะที่ใกล้เคียงกัน อย่างไรก็ตาม การศึกษากระบวนการพัฒนาเอกลักษณ์บางแนวในปัจจุบันนั้นมองว่าเอกลักษณ์ของบุคคลสามารถเปลี่ยนแปลงได้ไม่คงที่ เนื่องจากแต่ละบุคคลก็มีประสบการณ์ที่แตกต่างกันไป แต่จากการศึกษาที่ผ่านมาโดยเฉพาะงานในสายสังคมวิทยาแนวปฏิสังสรรค์สัญลักษณ์กลับให้ความสำคัญกับกระบวนการพัฒนาเอกลักษณ์ ดังจะเห็นได้จากงานที่นำเสนอมาในข้างต้นว่าในกลุ่มคนที่มีความแตกต่างหลากหลายเหล่านั้นก็มีจุดร่วมที่แสดงให้เห็นถึงขั้นตอนหรือกระบวนการที่สำคัญที่เกย์แต่ละคนจะต้องผ่านหรือเคยประสบมา

ถึงแม้ว่าในปัจจุบันจะมีผู้ให้ความสำคัญต่อการศึกษาผู้รักเพศเดียวกันตามมุมมองของ พวกเขาเหล่านั้นมากขึ้น แต่ก็เป็นการยากที่จะเข้าถึงบุคคลกลุ่มดังกล่าวเนื่องจากบุคคลผู้รักเพศ เดียวกันต่างก็รับรู้ถึงปฏิกิริยาทางสังคมที่มีมาช้านานผ่านมาเรียนรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อม และ หากพวกเขาเหล่านั้นต้องการที่จะเปิดเผยตัว (coming out) ซึ่งถือได้ว่าเป็นขั้นตอนที่มีความ สำคัญเป็นอย่างมากในกระบวนการพัฒนาเอกลักษณ์เกย์ เกย์ที่เปิดเผยตัวไม่ว่าจะเป็นการเปิด เผยตัวต่อผู้ใกล้ชิด เพื่อนบ้าน หรือบุคคลโดยทั่วไปว่าเขาเป็นเกย์หรือเป็นบุคคลผู้รักเพศเดียวกัน นั้น พวกเขาຍอมตระหนักถึงผลดีและผลเสียจากการเปิดเผยตัว และเมื่อพวกเขาเหล่านั้นเปิดเผย ตัวเป็นที่เรียบร้อยแล้วพวกเขาก็จะมีแนวโน้มในการติดต่อสัมพันธ์กับเกย์คนอื่น ๆ หรือมีความ เกี่ยวพันกับโลกของเกย์มากขึ้น มีการเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ ผ่านการปฏิสังสรรค์ระหว่างเกย์ด้วย กัน ทำให้ผู้นั้นเริ่มเข้าสู่กิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มสมมาเสมอขึ้น ซึ่งเนื้อหาสาระของการถ่ายทอด ทางวัฒนธรรมยอยอันเกิดจากการปฏิสังสรรค์นั้นจะทำให้ผู้รักเพศเดียวกันได้รับข้อมูลและสาระ แห่งการดำเนินชีวิตแบบเกย์ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม กล่าวคือ ในส่วนแรกวัฒนธรรมยอย ของชาวเกย์ที่รับรู้และเข้าใจจะเป็นข้อมูลที่พวกเขาได้รับมาจากการติดต่อเชื่อมโยงกับชาวเกย์ด้วย กัน หรือการได้ยินได้ฟังมาจากสื่อสารมวลชน เช่น ข้อเขียนต่าง ๆ ตามหนังสือโดยเฉพาะอย่างยิ่ง หนังสือเกย์ สื่อวิทยุ โทรทัศน์ ตลอดจนสื่อประเภทอื่น ๆ ซึ่งจะนำเสนอให้เกย์รับรู้ถึงภาพและ สมมติธรรมบางประการเกี่ยวกับเกย์มากขึ้น สำหรับอีกส่วนหนึ่งก็คือการเข้าสู่โลกของเกย์ ซึ่งเป็น ลักษณะของการเข้าร่วมกิจกรรมและการสมาคมกับเกย์คนอื่น ๆ ในสังคมเกย์ บาร์เกย์ หรือ สถานที่เฉพาะสำหรับชาวเกย์

การมีประสบการณ์ในการติดต่อกับผู้รักเพศเดียวกันคนอื่น ๆ หรือการเข้าสู่โลกของเกย์ เช่น บาร์เกย์ เครือข่ายทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการ องค์กร และกิจกรรมของพวกเกย์ จะดึงดูดให้สมาชิกใหม่เข้าสู่โลกของเกย์มากขึ้น ซึ่งการเป็นสมาชิกในกลุ่มดังกล่าวจะช่วยขจัดความขัดแย้งทางจิตใจอันเกิดจากบรรทัดฐานทางวัฒนธรรมและสังคมที่พวกเขาถูกจำกัดขอบเขตอยู่ภายใต้สิ่งที่สังคมคาดหวัง อย่างการแต่งงานระหว่างชายและหญิง และการมีบุตรไว้สืบสกุล ฯลฯ ยิ่งไปกว่านั้นภายใต้วัฒนธรรมยอยของชาวเกย์จะมีสถานที่เฉพาะให้สมาชิกใหม่ได้พบเพื่อนใหม่ คู่ขา พบความหมาย และแบบแผนของการดำเนินชีวิตแบบใหม่ ซึ่งวิถีชีวิตดังกล่าวล้วนเป็นวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวทางเพศทั้งสิ้น เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นอย่างปกติไม่แตกต่างจากความสัมพันธ์ทั่วไป เป็นธรรมชาติของประสบการณ์ของการเรียนรู้ความสัมพันธ์ในสังคมของ " ชาวเกย์ " (พิเชษฐ สายพันธ์ 2545 : 81) นอกจากนี้ชุมชนเกย์ยังจะให้ความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ ความมั่นใจ และความปลอดภัยในการแสดงถึงแนวโน้มนำทางเพศของตน โดยมีบาร์เกย์เป็นศูนย์กลาง

สำคัญที่บรรดาเกย์ทั้งหลายจะมาชุมนุมพบปะสังสรรค์กัน และสถานที่เฉพาะสำหรับเกย์เหล่านี้เองจะเป็นแหล่งสำคัญในการที่เกย์แต่ละคนจะเรียนรู้ถึงการใช้ชีวิตแบบเกย์ ซึ่งนอกเหนือไปจากการพักผ่อนหย่อนใจแล้ว สถานที่ต่าง ๆ เหล่านี้ยังเอื้อต่อการมีความสัมพันธ์ทางเพศอีกด้วย (Coleman 1984) โดยที่ความสัมพันธ์ทางเพศในลักษณะดังกล่าวล้วนเป็นความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นได้โดยไม่จำเป็นต้องแลกเปลี่ยนด้วยเงินตรา แต่เป็นการแลกเปลี่ยนด้วยความพึงพอใจส่วนตัว

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่าภายใต้กระบวนการพัฒนาเอกลักษณ์ของเกย์นั้นจะต้องมีส่วนเกี่ยวข้องกับประสบการณ์ทางเพศเป็นสำคัญ อันอาจจะมีส่วนช่วยในการธำรงหรือทำให้เกย์มีความยึดมั่นผูกพันต่อเอกลักษณ์เกย์หรือเอกลักษณ์ของบุคคลผู้รักเพศเดียวกัน จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาถึงกระบวนการพัฒนาเอกลักษณ์ของเกย์ในปัจจุบันว่าแต่ละบุคคลจะต้องผ่านขั้นตอนที่ต่อเนื่องหรือไม่อย่างไร นอกจากนี้ยังศึกษาถึงบริบททางสังคมและประสบการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาเอกลักษณ์ ตลอดจนศึกษาถึงวิถีชีวิตทางเพศ โดยมุ่งศึกษาถึงความเชื่อมโยงระหว่างกระบวนการพัฒนาเอกลักษณ์กับการใช้ชีวิตทางเพศภายใต้โลกของเกย์ ว่าเกย์แต่ละบุคคลมีเหตุผลอย่างไรในการเลือกใช้ชีวิตทางเพศที่ผู้ชมทางสังคมต่างประหัตประดาต่อพฤติกรรมดังกล่าวว่า " สำส่อน " และเรียนรู้ถึงกระบวนการที่เกย์ใช้หาเพื่อนในที่ต่าง ๆ ด้วยแนวทฤษฎีปฏิสังสรรค์สัญลักษณ์ซึ่งเป็นการศึกษาเกย์จากมุมมองของ " คนใน " เพื่อทำความเข้าใจเกย์จากจุดยืนของพวกเขาเอง

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

สำหรับการศึกษาถึงกระบวนการพัฒนาเอกลักษณ์ (identity development) ของเกย์ในครั้งนี้ ประเด็นสำคัญก็คือต้องการทราบถึงแบบแผนที่บุคคลดำเนินไปสู่การยอมรับเอาความหมายของการเป็นบุคคลผู้รักเพศเดียวกันให้กับเอกลักษณ์ตนเอง ตลอดจนศึกษาถึงความเชื่อมโยงระหว่างกระบวนการพัฒนาเอกลักษณ์กับการใช้ชีวิตทางเพศ (sexual life) ภายใต้โลกของเกย์ (gay world) โดยการศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ศึกษากระบวนการที่นำไปสู่การบ่งชี้ลักษณะและการนิยามความหมายของการเป็นบุคคลผู้รักเพศเดียวกันให้กับตนเอง ว่าบุคคลผู้นั้นจะต้องผ่านขั้นตอนที่ต่อเนื่องอย่างไรบ้าง
2. ศึกษาบริบททางสังคมและประสบการณ์ที่สำคัญที่เกิดขึ้นในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาเอกลักษณ์เกย์

3. ศึกษาวิถีชีวิตทางเพศของเกย์ โดยมุ่งศึกษาถึงความเชื่อมโยงหรือเงื่อนไขที่สำคัญระหว่างกระบวนการพัฒนาเอกลักษณ์กับการใช้ชีวิตทางเพศภายใต้โลกของเกย์

ขอบเขตในการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงกระบวนการพัฒนาเอกลักษณ์เกย์ ตลอดจนความเชื่อมโยงระหว่างกระบวนการพัฒนาเอกลักษณ์ดังกล่าวกับวิถีชีวิตทางเพศภายใต้โลกของเกย์ ดังนั้นเพื่อความถูกต้องและชัดเจนของการศึกษาจึงมีความจำเป็นที่จะต้องได้ข้อมูลที่เป็นจริงและสามารถครอบคลุมทั้งกระบวนการสำหรับนำมาใช้ในการวิเคราะห์และตีความ ภายใต้หลักการของระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ และเก็บข้อมูลโดยการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม (participant observation) ประกอบการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in – depth interview) กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้รักเพศเดียวกัน หรือเกย์ที่มีความผูกพันหรือมีวิถีชีวิตภายใต้โลกของเกย์ไม่ต่ำกว่า 1 ปี จำนวนทั้งสิ้น 8 คน ซึ่งต้องอาศัยระยะเวลาในการทำควมคุ้นเคยกับกลุ่มตัวอย่างจนได้รับความไว้วางใจและความร่วมมือในการให้ข้อมูลอย่างละเอียดลึกซึ้ง แล้วจึงอาศัยกรอบทฤษฎีปฏิสังสรรค์สัญลักษณ์มาวิเคราะห์และตีความข้อมูล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาในระดับจุลภาคหรือการอาศัยข้อมูลจากประสบการณ์ชีวิตของแต่ละบุคคล (human lived experiences) เป็นสำคัญ โดยเน้นที่กระบวนการพัฒนาเอกลักษณ์เกย์จากมุมมองของพวกเขาเหล่านั้น ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจถึงพัฒนาการของการนิยามพฤติกรรมและการนิยามความเป็นเกย์ให้กับตนเอง โดยเริ่มตั้งแต่การเรียนรู้ถึงความหมายและการรับเอาความหมายมาไว้ให้กับเอกลักษณ์ อีกทั้งยังช่วยให้เห็นถึงปัจจัยทางสังคมต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการในแต่ละขั้นว่ามีปัจจัยที่สำคัญอะไรบ้าง นอกจากนี้ยังช่วยให้เกิดความเข้าใจการใช้ชีวิตทางเพศของเกย์และอาจเป็นประโยชน์ต่อการนำข้อมูลที่ได้มาประยุกต์ใช้สำหรับงานหรือการศึกษาพฤติกรรมทางเพศและพฤติกรรมสุขภาพได้อีกด้วย